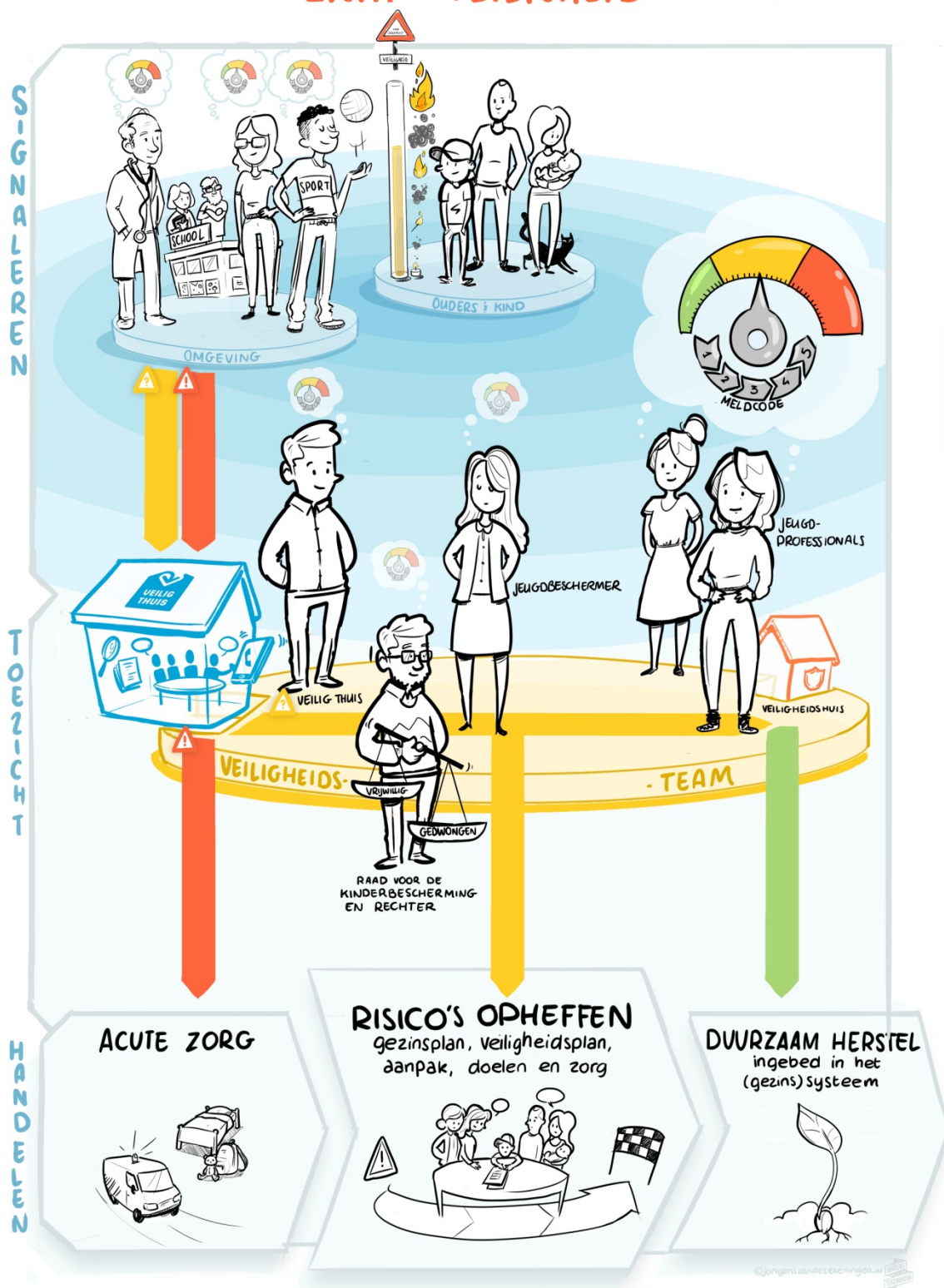

Zicht op Veiligheid
Zorg voor Jeugd West-Brabant West

ZICHT OP VEILIGHEID

JEUGDHULP
WEST-BRABANT WEST

Zicht op Veiligheid

Zorg voor jeugd West-Brabant West

Inhoudsopgave

1. Signaleren.....	4
1.1 Signaleren door omgeving	4
1.2 Signaleren door betrokken professionals.....	4
1.3 Meldcode	4
1.4 Stimuleren signaleren	5
2. Toezicht houden op veiligheid.....	6
2.1 Toegang bij onveiligheid bij Veilig Thuis.....	6
2.2 Proactief handelen	6
2.3 (Sociaal) calamiteitenplan.....	7
3. Veiligheidsteam.....	8
3.1 Uitgangspunten veiligheidsteam:.....	9
3.3 Op afroep beschikbaar voor het veiligheidsteam.....	9
4. Handelen.....	11
4.1 Acute zorg.....	11
4.1.1 Toegang tot spoedeisende zorg	11
4.1.2 Crisis Interventie Team (CIT)	11
4.1.3 Time- Out en opvang	12
4.2 Risico's opheffen	12
4.3 Duurzaam herstel	14
5. Resultaat en projecten transformatie jeugd en veiligheid.....	15
5.1 Inhoudelijk resultaat	15
5.2 Financieel	15
5.3 Uitvoering.....	16
6. Bijlagen.....	17
A. Randvoorwaarden project veiligheidsteam	17
B. Beschikbaar budget	18

Zicht op Veiligheid

Zorg voor jeugd West-Brabant West

Jeugdigen hebben het recht om in veiligheid op te groeien, zichzelf op een gezonde manier te ontwikkelen en actief deel te nemen aan de samenleving. Helaas is dat niet altijd de realiteit. Ouders zijn primair verantwoordelijk voor de veiligheid van hun jeugdigen. Het komt voor dat ouders - al dan niet opzettelijk - die veiligheid niet kunnen bieden. Wanneer er sprake is van een onveilige situatie hebben we als gemeenten samen met betrokken organisaties de plicht om deze situatie zo spoedig mogelijk te herstellen. Dit door tijdig te signaleren, zicht op veiligheid te organiseren en actie te ondernemen om de veiligheid te herstellen. Uiteindelijk met als doel om te komen tot duurzaam herstel en een "gezonde" ontwikkeling in een veilige omgeving.

In deze visie wordt veiligheid als volgt gedefinieerd:

'Het kind kan structureel rekenen op een volwassene die voorziet in zijn basale fysieke en emotionele behoefte, die hem beschermt tegen gevaar en die daarin continuïteit en voorspelbaarheid biedt'.

Veiligheid verwijst naar verschillende aspecten:

- de aanwezigheid van regelmaat en stabiliteit zoals overzicht, structuur, continuïteit en voorspelbaarheid;
- de lichamelijke en emotionele zorg voor de jeugdige. Hierbij gaat het om basale verzorging, acceptatie en bescherming. Dit omvat naast een veilig opvoedingsklimaat ook een veilige leef- en woonomgeving;
- een gevoel van geborgenheid. Dit gevoel van veiligheid is gebaseerd op de relatie met opvoeders en andere gezinsleden;
- de afwezigheid van en bescherming tegen geweld en misbruik.¹

Veiligheid van een jeugdige is veiligheid in het gezin

Merendeel van de jeugdigen waarbij sprake is van een onveilige situatie wordt niet veroorzaakt door "kind eigen problematiek". De gezinssituatie waarin de jeugdige opgroeit, is een belangrijke factor. We zien dat bij ongeveer driekwart van de jeugdigen die in een onveilige situatie zit, dit wordt veroorzaakt door zaken als; werkeloosheid van de ouders, schuldenproblematiek bij ouders, lager IQ en (v)rechtscheiding. Wanneer er onrust en onzekerheden in het gezin zijn heeft dit zijn weerslag op iedereen. Daarbij is het voor de handliggend dat wanneer we de veiligheid van de jeugdigen in onze gemeenten willen verhogen, we de bron van de problemen moeten aanpakken. Deze aanpak moet zich richten op het gehele gezin en niet slechts op de oplossing bij de jeugdige. Dit pleit zeker bij onveilige situaties voor een stevige integrale aanpak.

¹ Ten Berge en Bakker.

1. Signaleren

Het krijgen van zicht op veiligheid start met tijdig signaleren. Wanneer ouders² de veiligheid niet kunnen of willen garanderen, heeft het sociale netwerk rondom de jeugdige een taak om risico's voor de veiligheid van de jeugdige tijdig te signaleren en mogelijk weg te nemen.

1.1 Signaleren door omgeving

Wanneer we spreken over signaleren dan onderscheiden we twee soorten betrokkenen bij een jeugdige die signaleren dat het niet goed gaat. Vaak ziet de omgeving al enige tijd verschillende signalen bij een jeugdige dat het niet lekker loopt. Familie, vrienden, burens, een trainer/instructeur van een sport- of andere club zien een jeugdige regelmatig en zien veranderingen in gedrag van de jeugdigen of zijn ouders. We verwachten van iedereen in de omgeving van een jeugdige dat zij een actieve houding aanneemt om een signaal "dat het (even) niet goed gaat", met ouders en/of de jeugdige zelf deelt.

We verwachten een nog actievere rol wanneer er daarbij sprake is van onveiligheid. Ook dan verwachten we, ondanks dat het erg moeilijk is, dat men het signaal met de ouders/ jeugdige zelf bespreekt. Wanneer men de risico's voor de jeugdige of van zichzelf te groot vindt om het signaal te bespreken, kan advies worden ingewonnen of een melding worden gedaan bij Veilig Thuis. Deze zal dan een afweging maken of zij actie ondernemen.

1.2 Signaleren door betrokken professionals

Naast de directe omgeving van een jeugdige, heeft deze ook dagelijks te maken professionals. Deze professionals; peuterspeelzaal, kinderdagverblijf, leerkrachten, jongerenwerk, politie&wijkagenten, woningbouwverenigingen en huisartsen hebben allen vanuit hun beroep de taak om de signalen op te pakken en te bespreken met de ouders en jeugdige. Uitgangspunt is ondanks de veiligheidsrisico's altijd in gesprek te blijven, tenzij dit echt grote risico's voor de veiligheid oplevert voor henzelf of de jeugdige. met de ouders en jeugdige. Wanneer de veiligheid van de jeugdige niet meer gewaarborgd kan worden, moet er een melding worden gedaan bij Veilig Thuis. Bij het doen van de zorgmelding blijft in principe de betrokken professional nog steeds degene die in gesprek blijft met de jeugdige en ouders.

1.3 Meldcode

De meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling helpt professionals en vrijwilligers die met jeugdigen werken goed en adequaat te reageren op signalen van onveiligheid. De meldcode is één van de fundamenten om zicht te houden op de veiligheid van het jeugdige. De wet verplicht de professionals in de volgende beroepsgroepen om de meldcode te hanteren: onderwijs, gezondheidszorg, kinderopvang, maatschappelijke ondersteuning, sport, jeugdzorg en justitie. De meldcode is een stappenplan dat professionals ondersteuning en houvast biedt hoe te handelen bij vermoedens van huiselijk geweld en/of kindermishandeling. (Per 2018 komt er een aanscherping van de Wet op de meldcode, met hoogstwaarschijnlijk een aanscherping in de vorm van een meldplicht.)

Iedere organisatie en zelfstandige professional die werkt met ouders en/of jeugdigen moet een eigen meldcode ontwikkelen. Daarin moeten in ieder geval de volgende vijf stappen staan:

1. In kaart brengen van signalen.
2. Overleggen met een collega. Eventueel raadplegen van *Veilig Thuis*, het advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling, of een deskundige op het gebied van letselduiding.
3. Gesprek met de betrokkene(n).
4. Wegen van het huiselijk geweld of de kindermishandeling. Bij twijfel altijd Veilig Thuis raadplegen.
5. Beslissen over zelf hulp organiseren of melden bij Veilig Thuis.

² Wanneer in dit stuk over ouders gesproken wordt, bedoelen wij daar ouders of verzorgers van een jeugdige mee.

1.4 Stimuleren signaleren

Wij vinden het belangrijk dat alle organisaties in onze gemeenten die verplicht zijn om te werken met de meldcode dit ook daadwerkelijk actief doen. Daarnaast vinden wij het belangrijk dat organisaties die dit niet wettelijk verplicht zijn maar wel veel te maken hebben met jeugdigen ook worden gestimuleerd om te signaleren en daarbij de meldcode te gebruiken. Als gemeenten zullen we het actief gebruik maken van de meldcode stimuleren door het opstellen van een plan van aanpak. Van alle professionals in het sociaal domein wordt verwacht dat zij alert zijn op situaties waarin zij betrokken zijn bij gezinnen waar de veiligheid van jeugdigen in het gedrang is of dreigt te komen.

2. Toezicht houden op veiligheid

Wanneer een onveilige situatie wordtesignaleerd is het zaak om er op toe te zien dat de situatie zo spoedig mogelijk wordt hersteld naar een veilige omgeving om in op te groeien. We houden hierbij toezicht op de situatie en begeleiden naar een passende oplossing om de risico's die de onveiligheid veroorzaken op te heffen. Dit geldt ook voor een situatie waarbij wordt verwacht door het handelen van een professional veiligheidsrisico's voor een jeugdige oplevert.

2.1 Toegang bij onveiligheid bij Veilig Thuis

We willen in ons stelsel helderheid bieden over de routes en structuren, met name voor professionals, wanneer sprake is van een onveilige situatie. Er zijn landelijk afspraken dat wanneer er vermoeden of sprake is van kindermishandeling, verwaarlozing of huiselijk geweld, dit wordt gemeld bij Veilig Thuis. We willen dat in de toekomst Veilig Thuis voor alle situaties waar vermoeden of sprake is van een onveilige situatie de toegang is. Veilig Thuis krijgt daarmee de opdracht om 24 uur per dag, 7 dagen per week (telefonisch) bereikbaar te zijn. De binnengekomen casussen worden door de medewerkers van Veilig Thuis beoordeeld op de risico's. Zij doen een triage om het proces te kunnen bepalen.

Veilige Thuis heeft na triage 3 keuzes voor een vervolgtraject:

A. Lokale toegang/Jeugdprofessionals

De casus kent geen veiligheidsrisico's, maar er zijn zorgen over de jeugdige. Deze casus wordt doorverwezen naar de jeugdprofessional. De jeugdprofessional heeft dan de opdracht om in contact te treden met de ouders en de jeugdige om de zorgen te bespreken en te kijken of er vanuit hen een vraag voor ondersteuning ligt. De jeugdprofessional heeft daarmee de taak om te verifiëren of de signalen inderdaad zorgelijk, toch onveilig of onterecht zijn. Wanneer de jeugdprofessional de situatie onveilig vindt of de situatie niet kan verifiëren omdat hij "niet binnen komt" dan geeft de jeugdprofessional de casus terug/door aan het veiligheidsteam.

B. Doorverwijzing naar veiligheidsteam

De casus is dusdanig onveilig dat er door veiligheidsprofessionals toezicht gehouden moet worden en dat er acties moeten worden uitgezet om de risico's die aanwezig zijn op te heffen. In de volgende paragraaf wordt uitgebreid stilgestaan bij het veiligheidsteam.

C. Acuut onveilige situatie

Er wordt direct een actie uitgezet zodat er binnen 24 uur gehandeld kan worden. Omdat de opvolging direct handelen vraagt, wordt dit verder uitgewerkt in het hoofdstuk handelen.

Zorgmeldingen politie

De politie heeft als het gaat om signaleren een eigen proces. De officiële zorgmeldingen van de politie worden automatisch doorgezet naar Veilig Thuis, die ze vervolgens beoordeelt en verder uitzet indien noodzakelijk. Veel van deze meldingen worden doorgezet naar de lokale toegang omdat de zorgen over de jeugdige van dien aard zijn dat zij daar opgepakt kunnen worden.

Naast de officiële zorgmeldingen willen we dat de politie, met name de wijkagent, goede contacten heeft met de lokale toegang.

2.2 Proactief handelen

Wij verwachten van de professionals die met jeugdigen of hun ouders werken ook een *proactieve houding* wanneer zij acties ondernemen die mogelijk effect hebben op de veiligheid van de jeugdige. We verwachten dat zij op voorhand in overleg gaan met partijen, zoals het veiligheidsteam, die mee kunnen kijken hoe de veiligheid gewaarborgd kan worden en blijven.

We verwachten van onder andere de politie, in haar rol als handhaver, de woningbouwverenigingen, instellingen die volwassen (GGZ) zorg leveren en andere beleidsterreinen in het sociaal domein, dat zij proactief de veiligheid van jeugdigen bewaken.

Veiligheidshuis

Wanneer het om het signaleren van risico's voor de veiligheid gaat, is het (zorg- en) veiligheidshuis een belangrijke informatiebron. Zij beschikken over systemen en bronnen, met name uit de justitiële keten, waar de lokale toegang geen ingang heeft. De koppeling van de straf- en zorgketen is een belangrijke samenwerking wanneer het gaat om signaleren en het werken aan een duurzaam herstel van de veiligheid. Hierbij denken we aan de samenwerking in de nazorg na detentie en de effecten op jeugdigen of broertjes en zusjes van criminele gezinsleden. Het veiligheidshuis is vaak betrokken bij multiprobleem gezinnen en kan hier een belangrijke rol in spelen voor het maken van één gezin, één plan.

2.3 (Sociaal) calamiteitenplan

Iedere gemeenten in onze regio beschikt over een calamiteitenplan waarin ook is opgenomen hoe te handelen bij sociale calamiteiten. Wanneer we spreken over het signaleren van risico's waarbij een jeugdige in onveiligheid is, moet ook het lokale sociale calamiteitenplan worden betrokken. In dit plan is opgenomen op welke manier betrokken partijen elkaar informeren, op welke manier de leden van het college of specifiek de burgemeester wordt geïnformeerd. Ook staat in dit plan hoe partijen handelen. Het sociaal calamiteitenplan en de lijnen uit deze visie moeten op elkaar aansluiten, in ieder geval in de uitwerking met het veiligheidsteam. Dat is een lokale opgave waarbij duidelijk is dat een goede koppeling tussen het sociaal domein en het veiligheidsdomein noodzakelijk zijn.

3. Veiligheidsteam

Doel is dat kinderen blijvend veilig opgroeien. Realisatie hiervan gebeurt onder andere door het bieden van meer continuïteit in de ondersteuning van gezinnen met problemen ten aanzien van de veiligheid in de opvoeding. Deze continuïteit realiseren we door een andere, intensievere, samenwerking tussen alle betrokken professionals in een nieuw te vormen veiligheidsteams.

Door een betere verbinding tussen het lokale veld en de jeugdbeschermingketen wordt onder andere bereikt dat; professionals beter ondersteund worden in de beslissing wel of niet in te grijpen. En is de keuze niet zo absoluut beperkt tot wel of niet iets doen. Door in- en uitvoeren van expertise kunnen ingrijpende maatregelen voorkomen worden.

Gezamenlijk het toezicht op veiligheid organiseren en zorgen voor een duurzaam herstel van de onveilige situatie, waarbij de factoren die een onveilige situatie creëren of in stand houden, zijn opgelost.

De veiligheidsteams worden gevormd door medewerkers van de lokale toegangsteams (specialisten hieruit), Gecertificeerde Instellingen en Veilig Thuis, die in nauwe verbinding met de Raad voor de Kinderbescherming en de Veiligheidshuizen toezien op het veilig opgroeien van kinderen, en daar waar dat niet gebeurt, de veiligheid helpen herstellen.

De teams zijn meer dan een optelsom en een afstemming van de huidige inzet. Men gaat het echt anders doen. De leden van het veiligheidsteam zijn specialisten van complexe veiligheid casuïstiek die aansluiten bij de lokale situatie en verbonden zijn aan hun moederorganisatie. Het is nadrukkelijk niet de bedoeling dat het team een extra schakel of laag vormt, het zijn specialisten die een intensieve samenwerking met elkaar aangaan. Waarbij we uitgaan van de bestaande structuren. Het zwaartepunt van hun inzet ligt in het veiligheidsteam, niet in de moederorganisatie. Veiligheidsteams zijn meer dan een vergaderafspraken, afstemmingsoverleg of een som van de inzet van afzonderlijke instellingen. Vanuit het veiligheidsteam wordt alle noodzakelijke inzet gedaan om een veilige opvoeding van kinderen in te herstellen. Bij voorkeur in het vrijwillig kader, maar indien nodig ook binnen een gedwongen maatregel. Het team is verantwoordelijk voor het aanwijzen van een professional die toezicht op de veiligheid en te zorgen voor de juiste aansluiting bij het gezin met als doel om de veiligheidsrisico's op te heffen. Ze zijn nadrukkelijk een toezichthouder op de veiligheid - geen 24 uren bewakingsdienst. Alle deelnemers participeren in het belang van het kind, organisatiebelangen zijn ondergeschikt.

Elke keer als een onveilige situatie dreigt of geconstateerd is, wordt (zo veel mogelijk) in overleg met het betreffende gezin een veiligheidsplan opgesteld, dat uitgevoerd wordt door de omgeving en jeugdprofessionals. Wanneer het om complexe veiligheids casuïstiek gaat, zal het plan worden opgesteld en uitgevoerd door de leden van het veiligheidsteam. Dit veiligheidsteam maakt met het gezin een veiligheidsplan, zorgt voor monitoring hiervan en herstel en borging van de veiligheid op langere termijn. Het veiligheidsteam is in eerste instantie voor het waarborgen van de veiligheid van de jeugdige, maar zal ook breder kijken naar alle gezinsleden.

Indien geconcludeerd wordt dat de veiligheid niet in het vrijwillig kader hersteld of geborgd kan worden, dient het veiligheidsteam een Verzoek Tot Onderzoek in aan de Raad voor de Kinderbescherming. Dit verzoek wordt met de jeugdige/ouders en betrokken partijen besproken (beschermingstafel/KR8-Kollektief). De eventuele ondertoezichtstelling wordt vanuit het veiligheidsteam (door de deelnemer vanuit een Gecertificeerde Instelling) uitgevoerd. Deze persoon zal veelal ook voorafgaand aan de OTS al bij de hulp aan het gezin betrokken zijn. Als de OTS afgesloten kan worden, omdat voldoende ondersteuning in het vrijwillig kader mogelijk is, wordt in het veiligheidsteam afgestemd hoe de hulp een vervolg krijgt.

De veiligheidsteams sluiten zoveel mogelijk aan bij de lokale situatie en zullen op het niveau van de Complexe Veiligheid Team georganiseerd worden.

3.1 Uitgangspunten veiligheidsteam:

Het veiligheidsteam werkt volgens onderstaande uitgangspunten

Niet: Overdragen en over de schutting gooien

Wel: Continuïteit in de ondersteuning van gezinnen met veiligheidsproblematiek

M.b.t. de continuïteit is het niet alleen belangrijk dat dezelfde professional bij het gezin betrokken blijft, dat het aantal overdrachten beperkt wordt, dat in- en uitvoegen van andere deskundigheid de norm wordt, maar ook dat gewerkt wordt met één gezinsplan, één veiligheidsplan en één risicotaxatie instrument. Continuïteit betekent een doorgaande lijn in de ondersteuning van gezinnen met opvoedingsproblemen, en dat op ieder moment duidelijk is wie de veiligheid monitort.

Niet: De hulpverlening betreft het gezin

Wel: Het gezin betreft de hulpverlening

Indien mogelijk stemmen hulpverleners in het gezin “aan de keukentafel” af wie wat gaat doen om de veiligheid in het gezin te herstellen en te borgen. Hulpverlening neemt in principe niet over, maar is gericht op ondersteuning van gezinnen en hun omgeving in het creëren van een veilige opvoeding.

Niet: Alles vastleggen in standaard afspraken zodat hulpverleners weten waar ze aan toe zijn

Wel: Samenwerken op basis van vertrouwen, waardoor hulp op maat mogelijk is.

In de rapportage van het SWING project worden drie niveaus van vertrouwen onderscheiden, die in dit kader van belang zijn:

- In de 1e fase van vertrouwen is er sprake van vertrouwen op basis van samenwerkingsafspraken, die afgedwongen kunnen worden met sancties.
- In de 2^e fase is er kennis van elkaar, waardoor elkaars handelingen voorspelbaar worden.
- In de 3^e fase kunnen de professionals zich met elkaar identificeren en worden gemeenschappelijke waarden gedeeld.

We streven naar samenwerking op basis van de 3^e fase.

Niet: Implementeren van beleid

Wel: Faciliteren en organiseren

De professional krijgt daadwerkelijk de ruimte om te doen wat nodig is.

De gemeenten en het management zorgen voor een goede invulling van de randvoorwaarden en bewaken dat er volgens de geformuleerde uitgangspunten gewerkt wordt.

Voorwaarden

Om bovenstaande uitgangspunten te kunnen realiseren, zijn enkele voorwaarden geformuleerd. Deze zijn opgenomen in de bijlage en worden verder uitgewerkt in het projectplan veiligheidsteams.

3.3 Op afroep beschikbaar voor het veiligheidsteam

Er is een drietal organisaties dat niet altijd zitting heeft in het veiligheidsteam, maar op afroep beschikbaar is om het team te versterken of te voorzien van advies en informatie.

Veiligheidshuis:

De kracht van het veiligheidshuis is het verbinden van de justitiële keten met de zorgketen. Ook heeft zij kennis en expertise op het gebied van multiprobleem gezinnen. Wanneer er sprake is van justitiële componenten zoals een straf- of detentiemaatregel is het veiligheidshuis betrokken bij het veiligheidsteam.

Het veiligheidshuis kan fysiek worden gebruikt als neutrale locatie en kan een onafhankelijk voorzitter en notulist leveren bij gesprekken met ouders.

Raad voor de Kinderbescherming:

Er is een belangrijke, onafhankelijke rol in de Jeugdwet opgenomen voor de Raad voor de Kinderbescherming. Het onafhankelijk onderzoek en de toets op de afweging of bij de rechter een beschermings- of voogdijmaatregel wordt verzocht wordt door de Raad voor de Kinderbescherming uitgevoerd. In een deel van de casussen die behandeld worden door het veiligheidsteam zal om een maatregel worden verzocht. Wanneer dit het geval is of hierover getwijfeld wordt, zal het veiligheidsteam de Raad voor de Kinderbescherming direct betrekken bij de afspraken en plannen die worden opgesteld.

Landelijk Expertise Team Jeugdbescherming (LET):

Het LET kan alleen worden ingeschakeld door een jeugdbeschermingsorganisatie. Voor medewerkers van een Gecertificeerde Instelling voor jeugdbescherming is de hulpverlening in gezinnen waar sprake is van extreem agressief gedrag, ernstige psychiatrische problematiek en criminele activiteiten complex. Naast de veiligheid van de jeugdige is de veiligheid van medewerkers vaak in het geding.

Kinderrechter

De kinderrechter heeft een onafhankelijke rol, die ook in ons stelsel zo wordt gewaardeerd. Echter is ook bij hen een beweging gaande om toch meer contact met de verwijzers te leggen om een gedegen plan voor een jeugdige te realiseren. Ook zij willen met hun uitspraak resultaat voor de jeugdige realiseren en staan daarbij open voor afstemming indien dit wenselijk is.

4. Handelen

Handelen is onderverdeeld in drie fases: acute zorg, risico's opheffen en duurzaam herstel. Deze drie fases zijn in principe volgtijdelijk, maar het is ook mogelijk dat een crisis ontstaat terwijl men in het stadium 'risico's opheffen' de situatie probeert te verbeteren. Het doel is altijd duurzaam herstel naar een veilige opgroeisituatie.

4.1 Acute zorg

We zetten in de regio West-Brabant West bij een crisissituatie spoedeisende zorg in voor alle jeugdigen van 0-18 jaar. Ook voor jeugdigen in de leeftijd van 18-23 jaar kan de spoedeisende zorg worden ingezet wanneer dit helpend is om de onveiligheid op te heffen.

Er is sprake van een spoedeisende situatie (crisis) wanneer een jeugdige of zijn ouders/verzorgers niet in staat zijn zelf het hoofd te bieden aan een situatie die in ernstige mate emotionele, fysieke of psychische schade kan berokkenen of daadwerkelijk berokkent aan de jeugdige of personen in de directe omgeving.

Wanneer er sprake is van een crisis van een jeugdige of het gezin willen we dat er zo snel mogelijk, ten minste binnen 24 uur, ondersteuning is. Deze maakt een inschatting van de problematiek en organiseert passende zorg om de veiligheid van de jeugdige en zijn omgeving te herstellen.

Een crisis kan het aanknopingspunt zijn voor het inzetten van een verandering in een gezin. Door vanaf de eerste crisisinterventie meteen aandacht te hebben voor datgene wat de crisis veroorzaakt bij de jeugdige, dan wel wat de in stand houdende factoren zijn, biedt dit de mogelijkheid om efficiënt de juiste zorg in te zetten. Dat vergt standaard een systemische benadering en oog voor alle levensgebieden, tenzij dit niet kan of passend is. Tijdens de crisis kan - indien nodig - gewerkt worden aan toeleiding naar reguliere zorg, dan wel aan de motivatie om iets te doen aan de in stand houdende factoren.

Om een efficiënt en duurzaam resultaat te halen moet bij een crisis de eerste interventie meteen de juiste zijn en bij voorkeur zoveel mogelijk in de natuurlijke omgeving van de jeugdige. Een dergelijke interventie leidt tot korter durende gespecialiseerde zorg, minder (dure) crisisopnames en sneller duurzaam herstel van het gezinsleven.

4.1.1 Toegang tot spoedeisende zorg

De beoordeling of iets wel of geen spoedeisende situatie is, is primair aan de jeugdige en/of zijn omgeving (ouders, politie, professional). Een melding van een spoedeisende situatie wordt gedaan bij de toegang van de spoedeisende zorg: Veilig Thuis. Zij is 24 uur per dag bereikbaar en is beschikbaar voor alle jeugdigen (en personen uit hun omgeving) in onze regio. Veilig Thuis maakt een inschatting of er echt sprake is van spoed en schakelt (indien nodig) het Crisis Interventie Team in of informeert de lokale toegang de volgende (werk)dag over de casus.

4.1.2 Crisis Interventie Team (CIT)

Het Crisis Interventie Team is gespecialiseerd in crisiszorg ('er op af') en 24 uur per dag, 7 dagen per week beschikbaar. De CIT medewerker beoordeelt de ernst en urgentie van de crisis, taxeert de veiligheid en maakt direct afspraken om deze te borgen. Indien nodig gaat de medewerker ter plaatse en zet direct de noodzakelijke hulp in om de veiligheid te herstellen. De duur van de interventie van het CIT kan variëren tussen enkele dagen tot enkele weken, tot overgegaan kan worden naar reguliere zorg of afschaling.

Het CIT laat pas los als de ander hem vast heeft, er zicht is op wat nodig is en de zorg beschikbaar is.

De CIT medewerker, maakt op afroep onderdeel uit van het veiligheidsteam. Dit kan van beide zijde worden geïnitieerd. Zodra het acute gevaar is geweken draagt de CIT medewerker de casus over aan de lokale toegang. De lokale toegang legt contact met het gezin om aanwezige

hulpvragen op te pakken door middel van een (gezins)plan. Zij werken samen met de jeugdige en zijn ouders gericht aan de doelen die zij samen hebben bepaald om de veiligheid duurzaam te herstellen.

Spoedmaatregel

Soms is de veiligheid van een kind zodanig in gevaar dat er direct ingegrepen moet worden in het gedwongen kader. In dit geval kan de rechter nog dezelfde dag een voorlopige ondertoezichtstelling of een voorlopige voogdijmaatregel uitspreken. Het CIT voert deze beschermende spoedmaatregelen ook uit.

4.1.3 Time- Out en opvang

In sommige gevallen is het noodzakelijk voor de jeugdige en/of zijn omgeving dat één van de gezinsleden tijdelijk het huis verlaat. Het uitgangspunt hierbij is dat de jeugdige zo min mogelijk wordt verplaatst. Dit betekent dat er in eerste instantie gekeken wordt naar andere mogelijkheden. Wanneer de jeugdige uit de gezinssituatie wordt gehaald spreken we van een time-out. Een time-out maakt onderdeel uit van het veiligheidsplan dat wordt opgesteld. Hierbij geldt dat in eerste instantie wordt gekeken naar een opvang mogelijkheid in het sociaal netwerk, of een pleegzorggezin. Indien beide niet beschikbaar of passend zijn, zal een tijdelijke plek bij een jeugdzorginstantie worden gekozen. Het doel is om zo spoedig mogelijk terug te keren naar de normale (gezins)situatie en te werken aan een duurzaam herstel.

4.2 Risico's opheffen

Om onveilige situaties voor de jeugdige in de toekomst te voorkomen is het opheffen van de risico's van essentieel belang. Alleen zo kan worden gewerkt aan een duurzaam herstel. Om dit te bereiken is resultaatgerichte samenwerking door professionals rondom de jeugdige en het gezin noodzakelijk. De jeugdige en het gezin maken met de professionals en het sociale netwerk afspraken en formuleren concrete toetsbare doelen die betrekking hebben op de veiligheid, op het herstel van het trauma en het herstel van het dagelijks functioneren van de jeugdige en het gezin. Deze doelen komen in een integraal (gezins)plan, waarbij ook duidelijk is wie toezicht houdt op de veiligheid. Het veiligheidsteam is verantwoordelijk voor het tot stand komen van dit plan, zij houden toezicht op het realiseren van het plan met haalbare doelen die bijdragen aan de veiligheid.

Expertteam en inzet van zorg

Bij het opstellen van het plan kunnen zij gebruik maken van de kennis en expertise van het expertteam. Het expertteam kan helpen bij het verhelderen van de hulpvraag en het opstellen van de bijpassende doelen.

Bij de uitvoering van het plan en het realiseren van de doelen kan gebruik worden gemaakt van de voorliggende voorzieningen, de jeugdprofessionals in het vrij toegankelijke gedeelte en de zorgaanbieders van de niet vrij toegankelijke zorg. Uitgangspunt is dat alle vormen van zorg invoegen in het systeem van de jeugdige, ofwel de zorg rond de jeugdige organiseren. Hierbij wordt steeds aandacht behouden voor het op tijd overdragen en op- en afschalen van zorg.

Integrale aanpak Sociaal domein

Zoals eerder genoemd wordt de onveiligheid van een jeugdige meestal niet veroorzaakt door de jeugdige en zijn (gedrags)problematiek. De omgevingsfactoren van het gezin zijn hierin vaak bepalend. Wanneer we de veiligheid voor de jeugdige en het gezin willen herstellen zal daarom een integrale aanpak moeten worden gerealiseerd. Deze integrale aanpak moet gericht zijn op alle leefgebieden van het gezin. Dit vraagt van de professionals een brede blik en kennis van het sociale domein. Bij het opstellen van een (veiligheids)plan zullen ook collega's uit andere domeinen betrokken moeten worden omdat zij kunnen bijdragen aan het (duurzaam) herstel van de veiligheid in het gezin zijn. Van de collega's betrokken bij de gezinnen vanuit andere wetgeving (Wmo/participatie/woningbouw) verwachten wij dat zij naast het preventief signaleren ook een actieve/creatieve houding hebben die bijdraagt aan het opheffen van de risico's op veiligheid.

4.3 Duurzaam herstel

In deze fase worden afspraken gemaakt over (eventuele) traumaverwerking en de afbouw van de zorg. Het belangrijkste doel is het organiseren van een waakvlamfunctie ingericht om het zicht op veiligheid te behouden. Deze waakvlam wordt bij voorkeur belegd bij het sociaal netwerk. Indien dat niet mogelijk is, speelt de jeugdprofessional hierin een rol.

Professionals in het sociale domein die betrokken zijn bij het gezin hebben uiteraard ook een rol om te signaleren dat herstel van het de jeugdige voorspoedig verloopt. Indien dit niet het geval is of dit herstel dreigt te worden verstoord dienen zij te handelen en hulp in te schakelen.

Alle bovenstaande stappen zijn er op gericht om gezamenlijk zicht op veiligheid te houden in situaties waarin de veiligheid voor jeugdigen niet vanzelfsprekend is.

5. Resultaat en projecten transformatie jeugd en veiligheid

Bovenstaande ontwikkelingen moeten er in de komende 4 jaar voor zorgen dat we heldere lijnen hebben in hoe we samenwerken als organisaties en hoe we onze jeugdigen efficiënt en op een goede manier kunnen beschermen. De basis is de jeugdige en zijn gezin, het resultaat moet zijn een veilige omgeving om in op te groeien en om te ontwikkelen.

5.1 Inhoudelijk resultaat

Deze visie is een uitwerking van onze visie dat alle kinderen en jongeren in West-Brabant West de kans hebben zich te ontwikkelen tot zelfstandige volwassenen, die actief deelnemen aan het sociale, economische en culturele leven. Waarbij we streven naar een veilig en gezond opgroei-klimaat dat ondersteund wordt door een duurzaam jeugdzorgstelsel.

Deze visie veiligheid sluit aan bij de beleidsdoelstelling dat er meer jeugdigen veilig en gezond opgroeien en dat de juiste zorg op het juiste moment beschikbaar is.

We zullen na het uitwerken van de bovenstaande ontwikkelingen de volgende resultaten zien.

- Minder voortijdige schooluitval
- Minder jeugdigen die een strafbaar feit pleegt
- Minder uithuisplaatsingen
- Minder gesloten plaatsingen
- Minder meldingen huiselijk geweld en kindermishandeling
- Minder vraag naar recidiverende duurdere/ hoogcomplexe zorg.
- Meer gezinnen die op eigen kracht en met behulp van hun netwerk veiligheidsproblemen oplossen.

5.2 Financieel

Het stelsel jeugdhulp West Brabant West heeft als regio de uitdaging om een stevige bezuiniging op het budget te realiseren en onze jeugdigen zo goed mogelijk te helpen met de noodzakelijke zorg. Om dit te realiseren moeten er (flinke) financiële taakstellingen worden gehaald op de jeugdhulp. Om deze taakstelling op jeugdhulp te kunnen realiseren, zal er op korte termijn geïnvesteerd moeten worden in jeugd&veiligheid, zonder dat daar direct er een positief financieel resultaat wordt geboekt. De kosten gaan voor de baten uit, wat zijn weerslag op het totale jeugdveld heeft. De resultaten van de investering in veiligheid van de jeugdigen zullen ook op langere termijn vooral zichtbaar zijn in het in een afname van het gebruik van de niet vrij toegankelijke zorg, gesloten jeugdzorg en het gebruik van crisisfuncties.

Omdat we in het jeugd en veiligheidsdeel vooral te maken hebben met beschikbaarheidsfuncties; Veilig Thuis, crisis (opvang) en jeugdbeschermers is bij een terugloop in veiligheidscasussen niet direct een bezuiniging bij een van de partijen te realiseren. Wanneer er een duidelijkere trend te zien is in de terugloop, is het ook mogelijk om de beschikbaarheid te verkleinen. De bezuinigingsmogelijkheden liggen vooral in het efficiënt met elkaar werken en daarmee verkorte doorlooptijden te realiseren en het verminderen van de complexiteit, door zo vroeg mogelijke ondersteuning.

Wanneer we spreken over de beschikbaarheid en de financiering van de onderdelen in het jeugd&veiligheidsdeel moet daarbij ook de complexiteit van samenwerking op verschillende niveaus worden vermeld. Veel van de bovenstaande functies kunnen alleen efficiënt worden ingericht wanneer er voldoende schaalgrote is. We kiezen er meestal voor om dit op schaal van de 18 gemeenten te organiseren, dit brengt echter weer andere afstemmingsdynamiek met zich mee. Waardoor inhoudelijke en financiële keuzes beïnvloed kunnen worden.

5.3 Uitvoering

De visie op veiligheid en de ingezette ontwikkelingen zijn op onderdelen al in gang gezet en hebben een onderlinge samenhang. Deze ontwikkelingen worden op drie niveaus uitgewerkt. Op lokaal niveau vraagt het een investering in een duidelijke cultuuromslag om jeugd&veiligheid ook breder te gaan zien als gezinsveiligheid. En een cultuuromslag waarbij men ook investeert in de bereidheid om tijdig te signaleren.

Daarnaast is voor de regio West Brabant West een opgave om de ontwikkeling van de veiligheidsteams gecombineerd met de lokale toegang te realiseren. De doorontwikkeling van de spoedeisende zorg, vraagt een regionale en een regio- overstijgende aanpak (18 gemeenten). De regio overstijgende aanpak geldt ook nadrukkelijk voor de doorontwikkeling van Veilig Thuis.

Overkoepelend aan de lokale, regionale en regio overstijgende samenwerking ligt het programma om de jeugdbescherming te verbeteren. Dit programma volgt uit het onderzoek dat adviesbureau VanMontfoort heeft uitgevoerd over de verbeteringen in de jeugdbeschermingketen. Dit programma wordt uitgevoerd op niveau van de regio's Midden-West Brabant. Hiervoor is gekozen omdat de betrokken externe partijen ook op deze schaal grote zijn georganiseerd.

Om alle ontwikkelingen te stroomlijnen en de verbindingen goed te leggen, is het zeer wenselijk een projectleider aan te stellen. Deze is verantwoordelijk voor de implementatie waarbij ook nadrukkelijk aandacht is voor de vertaling bij de lokale toegang en de verschillende gemeenten.

De kosten voor deze projectleider en aanvullende kosten voor de projecten worden opgenomen in de regionale werkbegroting.

6. Bijlagen

A. Randvoorwaarden project veiligheidsteam

1. Gezamenlijke werkplek

Door projecten als SWING is voldoende overtuigend aangetoond dat het regelmatig bespreken van casuïstiek in Methodische Leerbijeenkomsten zeer waardevol, maar niet voldoende is om structureel op een andere manier te gaan samenwerken. Elkaar regelmatig ontmoeten, de drempel voor dagelijkse afstemming verlagen, etc. zijn hiervoor ook nodig. Door alle deelnemers aan de focusgroep wordt daarom het creëren van een gezamenlijke werkplek in de wijk als noodzakelijke voorwaarde benoemd. Hier werken alle medewerkers van het lokale team en alle medewerkers van het lokale veiligheidsteams enkele dagdelen per week.

Bijkomend voordeel is dat de lokale situatie voor allen meer in beeld is, en hierdoor eerder gebruik gemaakt zal worden van de (niet-) professionele mogelijkheden in de gemeente of wijk om veiligheid in de opvoeding te herstellen of te borgen.

2. Gebiedsgebonden indeling van het werk

Voor de medewerkers van het lokale team is het duidelijk, maar voor de medewerkers van VT en GI is het nog niet gebruikelijk om uit te gaan van gebied gebonden werktoedeling. Dit is voor een goed functioneren van de lokale veiligheidsteams wel een belangrijke voorwaarde. Deze gebied gebonden werktoedeling ontstaat niet vanzelf (binnen de SWING projecten is dit, ondanks voornemens daartoe niet gebeurd).

3. Aanpassingen bij deelnemende organisaties

Samenwerking tussen organisaties is alleen blijvend als de deelnemende organisaties zelf veranderen. Voor de continuïteit in de ondersteuning van gezinnen is het onder andere belangrijk dat alle organisaties op dezelfde manier rapporteren. Deze omslag zal niet direct bij de start van het project gerealiseerd zijn. Daarnaast vindt alles plaats onder de randvoorwaarde dat de vergadertijd van de professional niet mag toenemen. Dat vraagt aanpassing van de afspraken binnen de deelnemende organisaties.

4. Ondersteuning van de professional

Binnen vastgestelde projectdoelen krijgen de professionals ruimte om deze doelen te realiseren. Het is belangrijk voor de start van het project een besluit te nemen over de wijze waarop de professionals hierin ondersteund en gefaciliteerd worden. We onderscheiden hierin vier elementen:

Ontwikkeltijd

We vragen in de pilotfase een extra inzet van de uitvoerend medewerkers om veiligheidsteams te vormen. Hoewel uiteindelijk een tijdsbesparing voorzien is, zal deze ontwikkeling in de beginperiode meer tijd vragen. Die tijd zal in de taak van de medewerker vrij gemaakt moeten worden.

Methodische Leerbijeenkomsten

Omdat we niet uitgaan van standaard oplossingen, maar van hulp op maat voor ieder gezin, is een reflectieve praktijk voor de professional belangrijk, essentieel om de kwaliteit van de hulp op peil te houden. Daarnaast is het een goede manier om te stimuleren dat professionals blijven zoeken naar creatieve manieren om gezinnen, gebruik makend van de mogelijkheden uit hun omgeving, zo goed mogelijk te ondersteunen. In het kader van de ontwikkeling van de veiligheidsteams en de ontwikkeling van een samenhangende werkwijze die zoveel mogelijk gekoppeld is aan de lokale situatie, is het organiseren van MLB's voor ieder veiligheidsteam een belangrijke voorwaarde.

Procesbegeleider

In een focusgroep, bestaande uit uitvoerend medewerkers, is nadrukkelijk de wens geuit een persoon met mandaat aan het team te verbinden, een persoon die kan besluiten van de vastgestelde protocollen die gelden binnen de deelnemende organisaties af te wijken. Deze wens is ook geuit in de evaluatie van alle SWING projecten.

In de projectgroep is de ruimte en zelfstandigheid van de professional benadrukt. Dit pleit voor een van ondersteuning die recht doet aan dit uitgangspunt.

In een persoon van een procesbegeleider kunnen beide aspecten goed verenigd worden. De leden van het veiligheidsteam houden hun eigen leidinggevende uit hun eigen organisatie (men zit niet te wachten op een extra leidinggevende), maar worden in de uitvoering van hun werk in het veiligheidsteam goed ondersteund door de procesbegeleider. Op de inhoud van deze functie wordt later in de notitie nog uitgebreider in gegaan. De procesbegeleider zal in ieder geval signaleren als afspraken binnen het veiligheidsteam niet aansluiten bij protocollen van afzonderlijke instellingen en er zorg voor dragen dat in overleg met leidinggevendenden van betrokken instellingen hierover besluiten genomen worden. Hierdoor zullen de medewerkers van de veiligheidsteams meer ruimte voelen om zorg op maat te bieden.

Scholing

De Veiligheidsteams zijn meer dan een optelsom van de huidige inzet van de deelnemende organisaties. Men gaat op een andere manier ondersteuning bieden, hiervoor is scholing nodig. In overleg met de teamleden wordt hiervoor een scholingsprogramma opgezet.

5. Aanpassen financieringsvoorwaarden

De activiteiten van de deelnemers aan de veiligheidsteams kunnen straks niet meer volledig onderscheiden worden. Op maat draagt iedere deelnemer bij aan de realisatie van de veilige opvoeding. De voorwaarden voor financiering zullen hierop afgestemd moeten worden. Dit is bij de start van de pilot nog niet gebeurd. Naast een beperkte extra financiering t.b.v. van deze ontwikkeling is het aan de deelnemende instellingen om door een andere organisatie van het werk ruimte te maken voor deze inzet. Veronderstelling hierbij is dat bij een betere afstemming tussen de inzet van organisaties de druk zal verminderen.

B. Beschikbaar budget

Onderstaand zijn de budgetten opgenomen voor de huidige onderdelen in het veiligheidsdeel jeugd. Zoals gezegd vragen bovenstaande ontwikkeling een investering en gaan de kosten voor de baten uit. In de regionale begroting zal de lange termijn financiële vertaling worden opgenomen.

	2016	2017	2018
BJZ (JB/JR)	€ 4.300.000	€ 3.821.097	€ 3.500.000
SEZ		€ 286.608	€ 285.000 (*1)
JB/JR LWI's (WSG, LdH en SGJ)	€ 2.000.000 (raming)	€ 2.000.000 (raming cijfers 2015)	€ 2.000.000
Veilig Thuis (jeugddeel)	€ 1.837.000	€ 1.801.505	€ 1.343.298
KR8 Kollektief	€ 48.000	€ 43.000	€ 50.000 (*2)
Totaal	€ 8.185.000,--	€ 7.952.210,--	€ 7.178.295

(*1) Ontwikkelingen door gem Tilburg op dit moment zorgen nog voor onzekerheid in de financiën SEZ.

(*2) KR8 Kollektief- deze functie zal waarschijnlijk in 2018 al overgaan in de veiligheidsteams, maar de keuze of en de snelheid hiervan is afhankelijk van de resultaten van de pilot.